

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΩΡΑΣ.

—οοο—

Τῷ διευθυντῇ.

Κρίνω καθήκον νὰ ἐκφράσω διὰ τοῦ ὑμετέρου περιθίου ἄπειρον εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν πολυμαθὴ Κ. Σ. Βελοῦδην συμπληροῦντα τὰς ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Ἑλλήνος Ζωγράφου Βασιλάκη ἐλλείψεις μου.

Ἡ ἀποσιώπῃς τοῦ σοφοῦ συγγραφέως τοῦ Ἑλληνομνήμονος δὲν προῆλθεν οὔτε ἐξ ἀγνοίας τοῦ συγγράμματος, οὔτε ἐνεκ ὀλίγης ἐκτιμῆσεως τῶν πανημάτων τῶν λογίων ὁμογενῶν.

Τοιοῦτος τύπος οὐδέποτε ἐνεφώλευσιν εἰς τὴν καρδίαν μου. Εἶχον πάντοτε κατὰ νοῦν, οὐ μόνον ἀπλῶς ν' ἀναφέρω τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Α. Μουστοξύδου τὸν ὁποῖον ἐκτιμῶ δεόντως καὶ σέβομαι, ἀλλὰ καὶ νὰ προσλάβω οὐκ ὀλίγα τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων εἰς τὸν Ἑλληνομνήμονα τοῦτο δὲ ἀπέβηκε δυσκολοκατόρθωτον, καθότι ἀποδῆμῶν ἐν Φλωρεντίᾳ καθ' ἣν ἐπαρχὴν συνέταττον τὸν βίον τοῦ Βασιλάκη, δὲν εἶχον ἀνὰ χεῖρας τὸν Ἑλληνομνήμονα, οὔτε ἡδυνάμην νὰ ἐπιτύχω τὸ σύγγραμμα εἰς τὰς Β. Ἑλ. Ὑῆας* καὶ ἔγραψα μὲν πρὸς φίλον εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τούτου, ἀλλ' οὗτος ἐβράδυνε νὰ μοὶ ἀπαντήσῃ, καὶ ἐν τούτῳ ἐπεμψα εἰς τόπον τὴν βιογραφίαν.

Ἐν τούτοις ὀφείλω ἐν παρόδῳ νὰ ἀντιπαρρηγήσω πρὸς τὸν ἐλλόγιμον Κ. Σ. Βελοῦδην ὅτι εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολὴν τοῦ κατὰχωρισθεῖσαν ἐν τῷ 153 φυλλάδιῳ τῆς *Παρδώρας*, ὑπεξέφυγε τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ ἡ ἀνάμνησις τοῦ σοφοῦ Μουστοξύδου τοῦ χορηγίσαντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 6 φυλλάδιῳ τοῦ Ἑλληνομνήμονος εἰδήσεις τινὰς καὶ περὶ τοῦ Κερκυραίου ποιητοῦ Ἰακώβου Τριβώλη, καὶ περὶ τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῆς ὑπ' αὐτοῦ στιχουργηθείσης Ἱστορίας τοῦ Ταγιαπιέρα. Ὑποσημειοῦμαι.

Ἐν Κερκύρᾳ, τῇ 3. Νοεμβρίου 1856.

Ν. Σ. Καλούττης.

Τῷ αὐτῷ.

Ἀνχνούς ἐν τινι χωρίῳ τῆς ἐν τῷ ρνέ. τεύχει τῆς *Παρδώρας* δημοσιευθείσης διατριβῆς, ἀπόσπασμα ὑπομνημάτων ἀνεκδότων ἐπιγραφομένης, τὸν διαταγμὴν τοῦ συγγραφέως ὡς πρὸς τὸν ποιητὴν τῆς ἱστορίας τοῦ Ταγιαπιέρα, ἐρμηνεύοντος τοὺς στοίχους

α* ἀπὸ μέγα τὸν τριβώλη

β* Ἐγενήθη ἡ ῥήμας ἑλπὴ

ὅτι δῆθεν α ἡ παρενέβαλεν ὁ ποιητὴς τὴν λέξιν τριβώλη διὰ τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, ἡ ὁμολογεῖ δὲ αὐτῆς ὅτι τὸ βελάντιον εἶχε κενὸν ὀβελῶν, ἡ, τὸ πιθανώτερον, τὸ κρανίον κενὸν ἐγκαρῶν, ὃ ἀνέκαθεν δὲ καταγινόμενος εἰς τὴν ἐνδοξὴν ταύτην φιλολογίαν τῶν δούλων ἡμερῶν μας, σπεύδω νὰ διὰβιβάσω τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὀλίγας σημειώσεις ἅς ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ μου ἀνευρίσκω, καὶ ἅς

μάτην ζητῶ ἤδη ν' ἀναπολήσω πρὸς τίνος συγγραφέα ὀφείλω (*).

Δύω εἰσι γνωστὰ ποιήματα ἀνήκοντα εἰς τὸν Κερκυραῖον Ἰακώβον Τριβώλην, ἀκηράντα περὶ τὴν δεκάτην πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, ἱστορία τοῦ Ταγιαπιέρα καὶ ἱστορία τοῦ ῥέ τῆς Σκωτίας μὲ τὴν ῥήγισσα τῆς Ἑγγλιτέρας. Καὶ διὰ τοῦ μὲν ὁ ποιητὴς προτίθεται νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν ἡρώισμον θαλασσομάχου τινὸς Ἑνετοῦ Ταγιαπιέρα, συγχρόνον αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς εἰκονομίας τοῦ ὅλου ποιήματος ἐξάγεται, ἐν τινι νηυμαχίᾳ παρὰ τῇ Ἐπιδάμνῳ ἢ Δυρράχιῳ κατὰ τῶν Τούρκων ἀριστεύσαντος. Τὸ δεύτερον ἄλλο τι οὐσιωδὸς δὲν εἶναι εἰμὴ ἀθλίη στιχουργία ἀντικείμενον ἔχουσα τὸν Λουδοβίκον, ἀποκαλύπτοντα τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν Βεατρίκην, ἐκ τῆς τοῦ Βοκακκίου Δεκαημέρου.

Ἀμφότερα τὰ ποιήματα ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸ 1513, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω ὑπ' ὄψιν ἢ τὴν αὐτὴν ἐκδοσιν τοῦ συγγραφέως τῶν ἀνεκδότων, τουτέστι τὴν τοῦ 1782. Καί τοι δὲ παρασιωπούμενης τῆς πόλεως ἐν ἣ ἐδημοσιεύθησαν, οὐχ ἥττον ἐκ τῶν ἐπομένων στίχων τῆς ἱστορίας τοῦ ῥέ τῆς Σκωτίας ἀναμφιλέκτως προκύπτει ὅτι αὕτη εἶναι ἡ Ἑνετία ἐνθα καὶ ὁ Τριβώλης ἔγραψε.

α Καὶ ὅπου βεῖται νὰ εἴῃ ποῖος εἶναι ὁ τραφέας,

Τριβώλης ὁ Ἰακώβος υἱὸς τῆς Καλογραίας.

Εἰς χιλίους πεντακοσίους καὶ ἀρχὴ μὲ τοὺς σαράντα

Ἦ τὴν Βενετίαν τὴν φουμιστὴν ὅπου νὰ στίχῃ πάντα.

Τὰ δύο φυλλάδια ἐξεδόθησαν καὶ κατὰ τὸ 1795, ἀλλὰ μεγίστη φαίνεται ἡ παρὰ τῷ ὅλῳ χρήσις των, καθότι ἀδύνατον μοὶ ἀπέβη νὰ τύχω ἀντιτύπου τῆς τελευταίας ταύτης ἐκδόσεως.

Ἐν Ἀθηναῖς τῆς Ἀκαδ. κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1846.

Ὁ συνδρομητὴς σας

Δρ. Σ. Ε. Λοβέρδος.

Τῷ αὐτῷ.

Ὁ Κ. Ἀ. Μεζιέρος, μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς σχολῆς, ὁ ἐκδούς πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐν Παρισίοις σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον *Mémoire sur le Pélion et l'Ossa*, ἀναφέρων πρὸς τοὺς ἄλλους ὅσα ἄξια λόγου παρετήρησεν ἐν τῇ κώμῃ τῶν Μηλιῶν, ἡ ὡς λέγει, τῷ ἔδε-ξιν ὁ αὐτὸν φιλοξενήσας Κύριος Δῆμος, καὶ μάλιστα ποιούμενος τῆς ἐκείσε πάλης σχολῆς καὶ τῆς Βιβλιοθήκης, συστηθεῖσθαι παρὰ τῶν ἀειμνήτων Γρηγορίου (ἦτοι τοῦ Κωνσταντᾶ) καὶ Ἀνθίμου τοῦ Γαζῆ, ἀμειψόμενος, ὡς νομίζω, προσθέτων, ὅτι αὐτὸς μὲν (ὁ Γαζῆς) ἐπελεύτησε τὸ 1844 ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Μηλιῶν κώμῃ, ὅπου καὶ ἐδίδασκε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐκείσε δὲ (ὁ Γρηγόριος) ἐν Σύρῳ τὸ 1828 ἔτος. Καί τοι μακρὰν τῆς κοινῆς πατρίδος, καὶ μὴ ἔχων ὑπ' ὄψιν μου οὐδὲ μὲν βιογραφίαν τοῦ μακαρίτου Γαζῆ, τολμῶ ὅμως νὰ εἶπω, ὅτι ὁ Γάλλος περιηγητὴς συγγράει τὰς ἐποχὰς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δύο τούτων τοῦ ἔθνους ἀρχαίων διδασκάλων. Ἐάν δὲν μ' ἀπατᾷ ἡ μνήμη, ὁ

(*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἐκδόθησαν ἀποτέλει ἐκ τοῦ Ἑλληνομνήμονος τοῦ Κ. Α. Μουστοξύδου.

μὲν αἰδίδιος Γαζής ἐτελεύτησε τὸ 1828 ἐν Σύρῳ ἐλκύν βίον ταλαιπώρον· ὁ δὲ Κωνσταντῆς μετὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1844 ἐν τῇ Ζαγορά τοῦ Πηλίου ὄρους, ὡς μανθάνω ἐκτινος λόγου περὶ τοῦ ἰδίου συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ ἀξιοτίμου Καθηγητοῦ Φιλίππου Ἰωάννου, καὶ ἐκφωνηθέντος τὸ 1845 ἔτος κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς καθιδρύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου ἐορτήν. Ἐκ τούτων οὖν ἐξάγεται ὅτι ὁ Κ. Μεζιέρος ἀπέδωκε τῷ Γαζίῳ ὅ,τι ἤθελε νὰ ἀποδώσῃ τῷ Κωνσταντῇ. Ἐν δὲ καὶ ἐγὼ ἔχω λάθος, παρκαλῶ ὑμᾶς ἵνα μὲ διορθώσῃτε δημοσίᾳ καὶ ἐλευθέρως. — Καλῶς δὲ γνωρίζετε ὅτι ἡ διόρθωσις τῆς εἰδήσεως ταύτης, ὡς πρὸς τοὺς συγγρόνους τῷ Γαζίῳ καὶ τῷ Κωνσταντῇ, μικρὰν ἔχει τὴν σπουδαιότητα· ἀλλὰ μετρίστην, ὡς πρὸς ὑμᾶς τοὺς νεωτέρους καὶ τοὺς ξένους φιλολόγους, τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν σπουδὴν τῆς ἡμετέρας Γραμματικολογίας, οἵτινες ἤθελον βεβαίως ἀπατηθῇ καὶ κατὰ τὴν τῆς ἀποδιδώσεως χρονολογίαν τῶν δύο τούτων σωρῶν καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, καὶ μεγίστην προσέτι δυσκολίαν ἤθελον ἀπαντήσῃ εἰς τὸ νὰ μαντεύσῃ ποῖος ἐ χρημάτισεν οὗτος ὁ Γρηγόριος, ὁ ἐν Σύρῳ ἀποθανὼν, οὗ καὶ τὸ ἐπώνυμον ἀποσιωπᾶται παρὰ τοῦ Γάλλου συγγραφέως, ὡς καὶ ἐσχάτως ἠπατήθη ὁ Κ. Ubicini, ἐπαναλαβὼν ἐν ὑποσημειώσει (*Lettres sur le Turquie* μέρος 6. Paris, 1854, σελ. 90) τὸ ἴδιον σφάλμα περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Ἀρχιμηνδρίτου Ἀνθίμου Γαζή.

Ἐνδεχόμενον δὲ ἐνίοτε, ὑπάρχειν τινὰς πρότερον μὲν εὐνοϊκῶς διακειμένους πρὸς λαοὺς ἀνδρείως ἀγωνισαμένους ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀνεξαρτησίας, ὕστερον δὲ ἀπαιτοῦντας παρ' αὐτῶν αὐστηράν καὶ φρόνιμον διαγωγὴν, κατὰ τὰς τῶν καιρῶν περιστάσεις, ἃν καὶ ἀντιπαλαίουσιν πρὸς γενναίαν καὶ φιλογενῆ αἰσθήματα. Ἀκλινὴς ὁμῶς καὶ ἀκαταμάχητος μένει πάντοτε ἡ φωνὴ τῆς ἀληθείας, προκειμένου λόγου περὶ φιλολογικῶν ἐρευνῶν, εἰς ὅποιονδήποτε τόπον, ἐποχὴν καὶ κράτος. Εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς γνησίους ἀπογόνους καὶ μαθητὰς τούτων διδασκάλων, ὁρεῖται ἡ διορθωσις τῶν εἰς ξέναν μὲν, ἄλλως δὲ πολυμαθῆ συγγράμματα ἡμαρτημένων καὶ περὶ Ἑλληνικῶν μᾶλλον διαλαμβάνοντα, καὶ τοι οὐδεμίαν ὡς πρὸς τοῦτο ἡ διόρθωσις, καὶ τοῖς ἀδιαφοροῦσιν ἀπερισπούδαστον τὸ πρῶγμα. Δέχθητε κτλ.

Ἐν Βενετίᾳ, τῇ 18 Δεκεμβρίου 1856.

Ὁ ὑμέτερος συνδρομητὴς καὶ φίλος
Σπυρίδων Βελοῦδης.

ΔΙΑΦΘΟΡΑ.

— 292 —

ΔΑΠΑΝΑΙ ΕΚ ΛΟΓΩΝ. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου τῶν Ὁμοσπονδῶν Πολι-

τειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐδαπανήθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων μερίδων εἰς τεσσαράκοντα χιλιάδας κοινία ἡλέσχα, εἰς ῥήτορας, ἐλεγκτὰς καὶ λοιποὺς 144 ἐκατομμύρια δραχμῶν!

ΙΔΙΟΤΡΟΠΙΑ ΑΓΓΛΙΚΗ. Ὁ Times περιέχει ταύτην τὴν ἀγγελίαν· «Ζητεῖται μονόφθαλμος μαγείρισσα καὶ πρεσβεύουσα τὸ καθολικὸν δόγμα. Ὁ μισθὸς τῆς θὰ εἶναι ἀρκετός. Καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκογένειαν ἥτις τὴν ζητεῖ, θὰ μάθῃ διατὶ τὴν θέλει μονόφθαλμον.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ. Κατὰ τινα ἐπίσημον ἐκθεσιν ἡ Ῥωσσία ἔχει 3.872 δημόσια διδασκαλεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσιν 194,490 μαθηταί. Ὑπάρχουσι δὲ πρὸς τούτους καὶ 614 ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, εἰς ἃ διδάσκονται 21,893 νέοι, καὶ 2,087 διδασκαλοὶ τῆς κατ' οἶκον ἀγωγῆς. Εἰς τοὺς τέσσαρας τομοὺς καὶ τὰς τρεῖς διαιρέσεις τῆς Σιβηρίας ὑπάρχουσι τρία γυμνάσια ἢ λύκεια, 71 σχολεῖα καὶ δύο ἰδιαίτερα διδασκαλεῖα· εἰς πάντα δὲ ταῦτα φοιτῶσι 4,346 μαθηταί.

ΕΜΜΟΡΙΚΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΝ. Ἐν τῷ φυλλάδιῳ 155 τῆς *Παιδείας* εἰπομεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἐν Ἑρμούπολει διδασκαλείων, ἅτινα ἐπισκέρθημεν μόνον, καὶ κατεδείξαμεν ἰδίως τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν προσοχὴν μεθ' ἧς διευθύνονται καὶ ὡς πρὸς τὸ ἔθνικόν μέρος τὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, ὡς τὸ τοῦ Κ. Βαλέτα καὶ τὸ τοῦ Κ. Ἀντωνιάδου. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέγνωμεν ἐσχάτως ἐτραχλμέναις τινὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ δευτέρου τῶν δύο τούτων σχολείων, κρίνομεν καθήκον ἡμῶν νὰ ἐπαναλάβωμεν πρὸς πληροσφορίαν κυρίως τῶν γονέων ὅσοι ἐνεπιστεύθησαν ἢ μέλλουσι νὰ ἐμπιστευθῶσι τῷ διευθυντῇ αὐτοῦ τὴν ἀγωγὴν τῶν ἰδίων τέκνων, ὅτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ὅσα παρήγαγε τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, ἀποδεικνύεται πόσον εὐδοκίμως διευθύνεται. Σήμερον, ἐνῶ μόλις πρὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους ἰδρύθη, ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα μαθηταὶ φοιτῶσιν εἰς αὐτὸ, ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἐφοίτων μόνον δεκαοκτώ τεκμήριον τοῦτο ὅτι καὶ ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς ἀπολαύει οὐ τῆς τυχοῦσης ὑπολήψεως. Καὶ οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες εἰσὶν ἐκ τῶν ἐν Σύρῳ ἀρίστων, διδάσκουσιν ἐν αὐτῷ συμφώνως πρὸς τοὺς κανονισμοὺς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ὡς καὶ τὴν Γαλλικὴν, τὴν Γερμανικὴν καὶ τὴν Ἀγγλικὴν.

Ἀγαπῶμεν τὴν ἐπίκρισιν καὶ θεωροῦμεν αὐτὴν ἀναγκασιότατην ὅπως ἐπικυρῶνται τὰ ἡμαρτημένα· ἀποκρούομεν ὁμῶς τὴν κατὰκρίσιν καὶ ὡς ἀδικον καὶ εἰς ἐρεθισμοὺς μᾶλλον ἢ βελτίωσιν προκαλοῦσιν.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Φυλλάδιον 162. σελ. 420 στήλ. 2. στίχ. 41—42. ἀντὶ ὑπὲρ τοῦ *res augusta*, γράφ. κατὰ τοῦ *res augusta*.